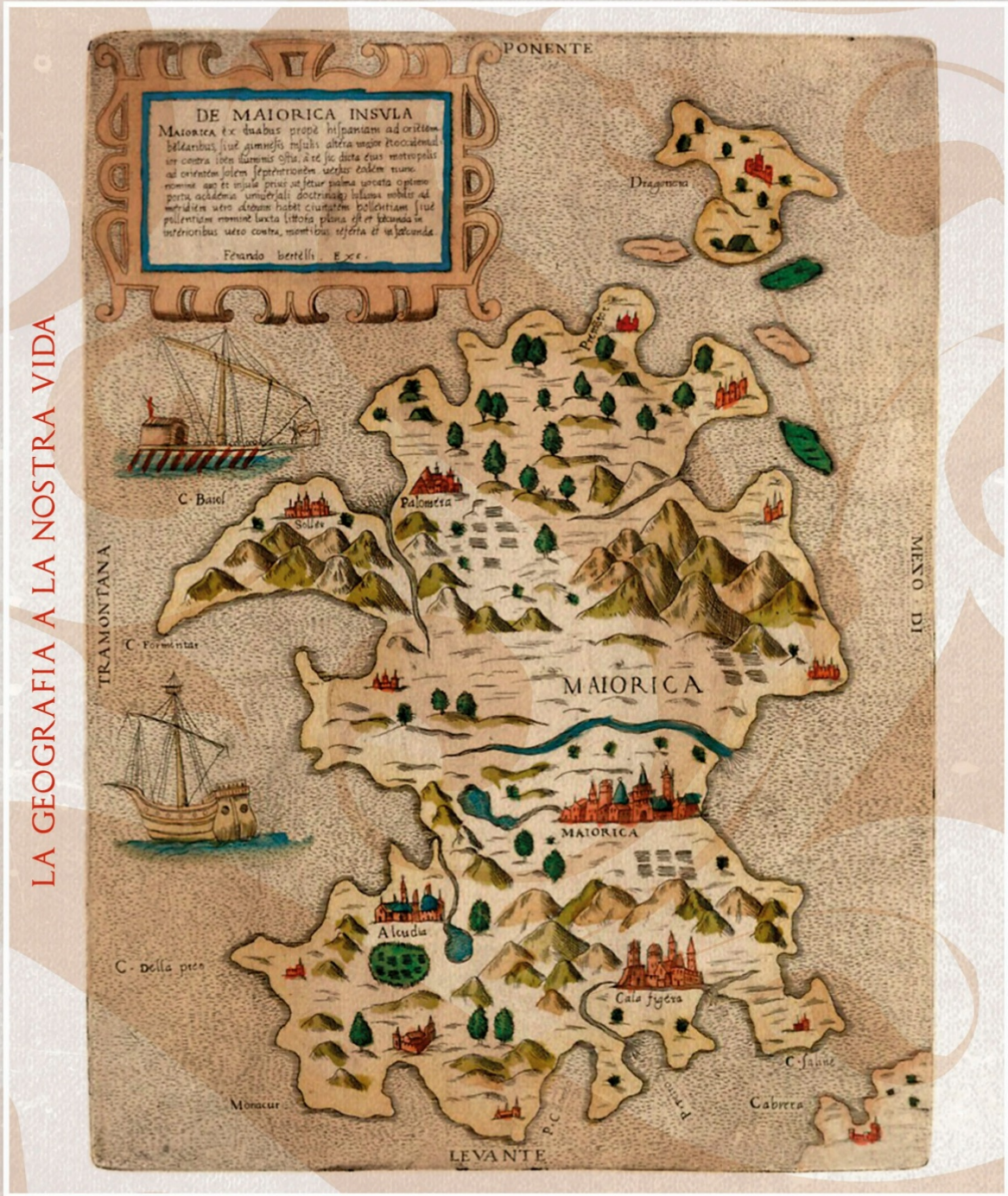

La Tardor

Maig 2022

Revista de l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de la UOM N° 40

LA GEOGRAFIA A LA NOSTRA VIDA

Lluïsa Dubon Pretus (Maó, Menorca) és doctora en Geografia per la UIB. De caràcter amable i proper, no pot amagar la facilitat per engrescar-se amb allò que explica i ha viscut. Bona part de la seva activitat ha estat dedicada, en cos i ànima, a la política. Per part del seu extens currículum, difícil de resumir, es cert que des de qualsevol càrrec que ha ostentat ha deixat una empremta identificativa de gran valor.

L'entrevista

Lluïsa Dubon

—Es podria dir que les actuacions derivades de la seva trajectòria professional coincideixen, en bona part, amb la temàtica aplicada del currículum d'un geògraf?

La veritat és que he tingut la oportunitat de treballar en qüestions molt diverses i crec que, efectivament, la formació que he rebut com a geògrafa m'ha permès poder-me moure prou bé en les diferents temàtiques que he anat treballant, encara que en algunes millor que en altres.

Fonamentalment he treballat durant molts d'anys en **demografia** i fins i tot, al principi de la meua carrera professional, en demografia històrica, en aquests anys vaig realitzar la meua Tesina sobre demografia menorquina i me van impactar les emigracions massives de menorquins a Algèria de principis del segle XIX. El 1986 vaig iniciar la meua primera relació laboral amb l'Institut d'Estadística de les Illes Balears, que just en aquests moments se va crear. Posteriorment vaig treballar en **estadística aplicada** des de la Conselleria de Sanitat i en aquests moments vaig realitzar la meua Tesi doctoral sobre la mortalitat, relativament elevada en relació a la situació socioeconòmica de les Illes Balears, a finals del segle XX.

D'altra banda, he tingut **dues oportunitats de treballar des de l'àmbit polític**. La primera ocasió va ser a la legislatura 1999-2003, que vaig ser parlamentària en representació de

Menorca i Consellera de Territori i Medi Ambient en el seu Consell Insular, quan s'estava formulant el Pla Territorial, que ha estat una peça fonamental en l'evolució recent de Menorca. Posteriorment entre 2007 i 2011 vaig ser elegida consellera i vaig ocupar el departament de Territori del Consell Insular de Mallorca. Per tant he tingut la oportunitat de treballar en dues illes prou diferents, la primera l'illa on vaig néixer i on me vaig criar i, la segona, l'illa on he de-

Commemoració 10è aniversari Declaració de la Serra com a Patrimoni Mundial, i els càrrecs polítics que en el seu moment hi participaren. La nina, que té 10 anys, simbolitza el temps que ha passat des de l'esmentada declaració.

sevolupat la major part de la meua activitat professional i de la meua vida.

—Vostè va dir encertadament l'any 2007, que “hem de fer funcionar l'economia de Mallorca sense depredar més territori”. Quina impressió té al dia d'avui? Troba que s'ha aconseguit?

Ens trobem en un espai insular i per tant limitat i a la vegada sotmès a fortes pressions. El consum de territori als darrers anys no ha estat molt significatiu, però si ho ha estat el creixement de la població i del nombre de turistes. Fins fa pocs anys, a la dècada anterior, els creixements en el món turístic se regulaven a partir de diferents instruments urbanístics, però l'entrada del fenomen del lloguer turístic i la contractació directa, mitjançant internet, de les estades i la generalització dels vols barats han desbaratat la situació. Tot això ha suposat un canvi d'escenari de forma global i ha agrejat intensament el problema de l'habitatge accessible.

A més, tots aquests canvis s'han produït a la vegada que se declarava l'emergència climàtica. **El nou escenari requereix de la presa de decisions valentes**

i implica fer noves planificacions en favor del Medi Ambient i de la contenció del creixement, en alguns casos fins i tot ens hem de plantejar seriosament el decreixement de forma molt ben estudiada i planificada, això suposa un gran esforç per part dels responsables polítics, no estem avesats a aquest nou escenari que ens dibuixa el canvi climàtic i la crisi energètica global.

—Mallorca i Palma han estat un referent turístic de primera. Què hauríem de fer per continuar sent-ho sense “gastar” més territori? Què podria fer la ciutadania per a contribuir a la seva conservació?

S'ha de treballar de forma clara i decidida cap a la sostenibilitat, encara que de cada vegada més aquest discurs és compartit pels diferents agents, però manca veure que entén cada un d'ells per sostenibilitat, aquesta paraula s'utilitza, en ocasions, amb molta lleugeresa.

S'ha d'anar de forma decidida cap a l'economia circular, però també fent-la realitat de forma rigorosa.

Hem d'aconseguir que **amb menys turisme s'aconsegueixin incrementar els beneficis tant econòmics, com els ambientals i els socials**, això implica incorporar la innovació en tots els processos i invertir més en investigació i innovació.

La ciutadania sempre ha de contribuir en el **canvi d'hàbits que necessàriament haurem d'assumir**, en primer lloc decidint quines persones han de liderar el procés cap a aquest nou model que se'ns presenta i que hem d'anar construint. D'altra banda sent coherents ells també amb les seves actuacions quotidianes: utilitzant el transport públic, reciclant de forma adequada, comprant productes de Km 0, veient també a qui lloguen ca seva, en el cas que disposin d'un segon habitatge. També participant o recolzant a alguna entitat que treballi en favor del Territori, del Medi Ambient, de les diverses problemàtiques socials...

—Tots li estam molt reconeguts per haver impulsat la candidatura de la Serra de Tramuntana com a Patrimoni Mundial de la UNESCO. Quines foren les primeres passes?

La Declaració de la Serra de Tramuntana com a Patrimoni Mundial **va ser un procés de quasi quatre anys de feina intensa per part de molta gent**, tal i com vol la UNESCO que siguin aquests processos. És cert que se va iniciar realment la feina des del Consell de Mallorca, l'any 2007, però ja hi havia un precedent anterior, un primer pas fet des del Govern de les Illes Balears a la dècada dels anys 90, quan s'havia fet la inscripció de la Serra dins de la Llista indicativa de la UNESCO. Aquest fet va facilitar la labor política que hi havia que realitzar, ja que d'una manera o altre s'havia plasmat la voluntat política de dur endavant la Declaració des de governs diferents.

Les passes que se varen haver de fer foren molt diverses. Inicialment s'havia de redactar un primer document que recollís l'essència del que suposa aquest tipus de reconeixement i veure els efectes que podia tenir sobre la nostra realitat concreta, a efectes pràctics. A partir d'aquí, iniciar les converses amb els diferents ajuntaments implicats, que eren vint. En paral·lel, també s'havien d'iniciar les reunions amb el Govern de les Illes Balears i amb el Ministeri de Cultura. Quan aquestes converses varen estar avançades, s'havia d'iniciar el treball amb la ciutadania, que és la peça determinant per tal de que se pugui arribar a bon port la proposta. A partir d'aquí s'havia

de formular ja el document amb tot el rigor que una Declaració de la UNESCO requereix. Aquí la feina va ser molt intensa, s'ha de destacar la gran labor que va realitzar el mateix Director insular, Jaume Mateu,

conservada i molt abundant, amb una densitat extraordinària. A més tot aquest patrimoni arqueològic està perfectament imbricat en el seu paisatge passat i present, aquestes són unes de les seves característiques que permeten dir que mereix rebre la Declaració, ja que són valors excepcionals i universals.

Grup d'assessors treballant per la Declaració de Menorca com a Patrimoni Mundial. Lluïsa Dubón és la d'enmig.

Per a mi ha estat un honor poder participar dins del grup de professionals que hem pogut assessorar en aquest procés, tot i no ser en absolut especialista en matèria d'arqueologia i de cultura talaiòtica. La meua participació se pot entendre com a persona que he treballat bastants d'anys en temes de paisatge —en el Consell de Mallorca vaig coordinar les primeres Bases del paisatge de l'Illa— i també per la meua experiència en la formulació de l'expedient de la Serra de Tramuntana com a Patrimoni Mundial.

—Com a presidenta de Palma XXI, que duu a terme moltes activitats per millorar la nostra ciutat, com creu que podria arribar millor aquesta informació a la ciutadania en general, i a les associacions de veïns en particular?

que va assumir un gran pes en aquesta redacció, en la creació de l'equip de redactors i en la recerca de les persones que podien aportar informació valuosa des de l'exterior. A partir d'aquí s'havia d'anar compartint la informació que s'anava generant amb tots els actors implicats. Des d'aquest moment s'inicia tot un procés de comunicació liderat per Presidència del Consell, que va suposar que la proposta arribés a la ciutadania, no solament dels municipis de la Serra, sinó a tota Mallorca. Se va obrir un procés d'adhesions tant a nivell de ciutadans, com de diverses personalitats, que va resultar molt exitós.

—Parli'ns de la seva estimada Menorca, com a actual candidata a Patrimoni Mundial gràcies a la cultura talaiòtica.

Aquesta iniciativa que lidera el Consell de Menorca des de fa ja uns anys, va sorgir d'una proposta de l'Institut Menorquí d'Estudis, concretament de la secció d'història i que ara pot arribar a cristal·litzar, així ho esper! **Menorca pot presentar en ple segle XXI una mostra de la seva cultura talaiòtica molt ben**

La veritat és que des de la nostra entitat se treballa especialment la qüestió de la comunicació, però així i tot és necessari que ens esforcem per a arribar a més ciutadans. També hem de considerar que és encara una entitat molt jove, solament tenim poc més de cinc anys de vida. **A mesura que anem entrant a diferents àmbits de la ciutat serà possible arribar a més gent.** Quant als veïns, estem en contacte amb la federació de veïns i també amb les associacions de cadascun dels llocs que anem treballant.

—Què ha suposat i suposa actualment la gentrificació a Palma? Per començar expliqui'ns, per favor, què vol dir aquesta paraula que no tots coneixiem?

Quan una barriada se transforma i incrementa el seu valor de mercat, se produeix un fenomen en paral·lel: La gentrificació. Això implicarà la substitució dels habitants tradicionals d'aquell indret per uns altres de major poder adquisitiu i la necessitat dels primers de cercar altres barriades més assequibles per instal·lar-se, generalment més perifèriques, on han de començar de nou i en pitjors condicions.

A Palma, la gran pressió sobre el territori fa que se vagin produint aquests processos. La forma per aconseguir que **quan se millora una barriada** no se produeixi aquest fenomen és una acció decidida per part de **l'Administració**, que **ha de considerar, en primer lloc, a la població resident**. Ha de veure, d'acord amb els residents, la forma de millorar les seves condicions de vida, però evitant que el procés pugui suposar un perill per a aquesta. Això implica una despesa important per part de la Administració, la finalitat que se persegueix és **dignificar la barriada, però evitar també que entrin en joc processos especulatius**. A Palma hi ha un exemple, ja molt llunyà, en el qual se va realitzar aquest tipus de projecte, la rehabilitació del Puig de Sant Pere, en ple cor de la ciutat.

—Com veu ara la nostra Ciutat? No creu que li falta un nou projecte de promoció i autoestima?

Palma ha experimentat un procés generalitzat al llarg dels darrers deu anys que ha fet que la convivència sigui més difícil i que s'hagi reduït d'una manera significativa l'autoestima. Aquest procés ha estat comú a altres ciutats del nostre entorn i que s'ha basat en transformar la ciutat,

especialment el centre, en un producte turístic més. Ja no bastava el sol i platja i s'havia de comercialitzar la ciutat. S'ha fet de diverses maneres: incrementant de forma substancial el nombre d'hotels de ciutat, posant comerços típicament turístics, incrementant de forma desmesurada les terrasses, per tal de que la ciutat se transformi en un escenari atractiu per al turista. Aquí hem d'afegir l'arribada constant de grans creuers, que poden beneficiar-se d'aquests canvis. Tot això sense prendre en consideració com aquests canvis podien empitjorar la vida dels residents, com la pèrdua del comerç tradicional que ells utilitzaven, l'increment de renous, especialment en hores inapropiades, etc.

També és cert que de cada vegada hi ha més consciència dels problemes i als darrers anys s'ha pres alguna mesura per intentar frenar el procés, com la moratòria per evitar més hotels de ciutat. Ara està en procés d'aprovació la Revisió del Pla General de Palma, que marca unes directrius que esperem que contribueixin a recuperar la ciutat.

—Ens pot explicar molt breument, en què consisteix el "Parc agrari de Palma Nord"? Moltes gràcies.

El Parc agrari és una figura que la Llei agrària de les Illes Balears (2019) contempla i que refereix a dos àmbits d'actuació periurbans: el del Nord i el de Llevant, en els quals **es vol potenciar l'agricultura professional**, per tal de produir aliments de qualitat i de proximitat.

Des de Palma XXI ens hem proposat contribuir, amb la mesura de les nostres possibilitats, en fer realitat aquesta iniciativa, que valorem molt positivament. Com a entitat ciutadana que som podem ajudar en accions diverses i des de 2017 estem treballant, però únicament a l'àmbit Nord, per raons de capacitat material de persones i recursos. Estem treballant amb els veïns de diverses barriades implicades amb el projecte, també amb la Comunitat de regants de la Síquia d'en Baster, amb la Gerència de l'Hospital de Son Espases, amb la Universitat... Sempre amb coordinació amb les diverses administracions: Ajuntament, Govern i Consell Insular, del qual hem obtingut ajuts importants per poder tirar endavant les nostres actuacions. Fonamentalment hem treballat temes ambientals, paisatgístics, socials, culturals, educatius, patrimonials, etc., que poden contribuir a que el projecte se vagi materialitzant i fent més complert.

Consell de Redacció

Taula rodona organitzada per la Comunitat de regants de la Síquia d'en Baster i Palma XXI, a les dependències de la Real.